
O perspectivă a economiei României în anii 2020 și 2021, scenarizată și confruntată în patruleterul magic

Prof. univ. dr. habil. Gheorghe Săvoiu
Universitatea din Pitești

Rezumat

Introducerea expune două întrebări, referitoare la recesiunea tehnică din 2020 sau prelungită ori inerțială până în 2021. Apoi argumentația descriptivă macroeconomic pornește din anul 2017 se oprește puțin în 2019, ca an de referință al perspectivei prezentate în articol. Pentru a evidenția impactul negativ al recesiunii cauzate de pandemia Covid-19 în România în 2020 și 2021, autorul selectează motivat un set de indicatori statistici macroeconomici într-un patruleter magic de tip Kaldor sau Stoleru, unul statistic comparativ, într-o diagramă dedicată realizată de un soft specializat disponibil online la <http://www.ses.ac-versailles.fr/extras/bd/carre/carre.html>. Rolul graficelor în secțiunea principală rămâne permanent unul statistic, respective de confruntare sau analiză comparativă. La fel ca alte state din UE sau din spațiul mai larg al economiei mondiale și România se află deja într-o recesiune tehnică în evoluție agravantă în 2020, atât în primul cât și în cel de-al doilea trimestru al acestui an. Economia națională înregistrează deja un declin economic accentuat, cu multe alte dezechilibre conexe importante în desfășurare amplă. Imaginea patruleterului echilibrelor economice ale economiei românești rămâne una în care anul 2020 va fi unul de tristă amintire cu Un PIB contractat la un nivel greu de imaginat la început, chiar și printr-o reprezentare grafică relevantă, relevând în cea mai optimistă viziune o recesiune tehnică anuală de -2%, conform indicatorilor statistici anticipați, în varianta medie de -5%, iar în varianta pesimistă a unor valuri succesive pandemice ale Covid-19, o recesiune inerțială pe parcursul perioadei 2020-2021.

Cuvinte cheie: PIB, creștere economică, declin economic, recesiune (tehnică), patruleter magic, (dez)echilibre economice.

Coduri JEL: E32, F44, H11, J11, N10.

1. Introducere

Investigația anticipativă a evoluției economice a României în anul curent și cel următor constituie obiectivul acestui articol, care conturează un demers prospectiv izvorât din două întrebări firești prin dorința de a cunoaște viitorul pe termen scurt și eventual mediu al bunăstării țării noastre. Prima

întrebare a pornit de la necesitatea de a prognoza nivelul declinului economic sub impactul pandemiei Covid-19, în România, în anul 2020 și în 2021, cu scopul de a delimita, coceptual și prin impactul așteptat, dacă evoluția unor indicatori esențiali macroeconomici descrie o recesiune tehnică sau una de fond, inerțială sau prelungită. Cea de-a doua interogație vizează existența unor scenarii probabilistice de tip optimist, mediu și pesimist în evaluarea anticipată a economiei naționale.

În România, anul 2019 a fost unul ușor dezechilibrat, relativ descendent față de evoluția din anii anteriori, axat pe un nivel de creștere economică (4,1%), pe un nivel relativ redus totuși al inflației, la finele anului (4,04%), dar peste limita admisibilă în spațiul UE, pe o rată joasă de șomaj al biroului internațional al muncii - BIM (3,9%), dar și pe un deficit comercial în creștere al contului curent exprimat ca procent din PIB (-4,7%), indicator cunoscut și instrument de pilotaj ce s-a menținut negativ valoric de aproape trei decenii (Săvoiu, 2020).

Într-o argumentație descriptivă macroeconomică mai amplă articolul debutează cu anul 2016, regrupând trei ani succesivi din anul 2017 și se oprește ceva mai mult în anul apariție Covid-19, adică în 2019, pentru a-l transforma imediat în an de referință al unei prospective scenarizate și prezentate comparativ în articol, pentru 2020 și 2021.

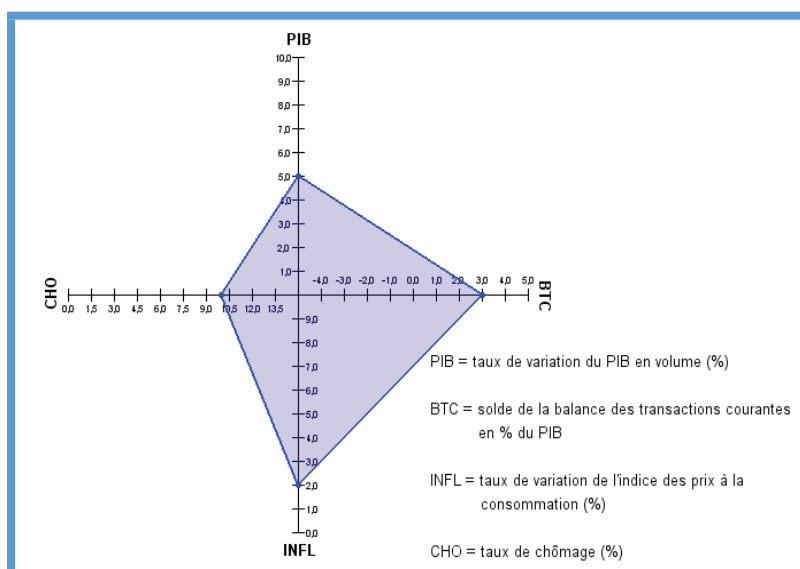
2. Prospectiva macroindicatorilor economiei României

“Denumit inițial magic quadrant de către Nicholas Kaldor și devenit ulterior carré magique la Lionel Stoleru, sistemul celor patru indicatori majori macroeconomici apti să cuantifice sintetic, relevant și coerent cele patru echilibre sau dezechilibre majore ale oricărei economii din lume are ca expresie vizuală o diagramă polară, care sintetizează toate cele patru obiective ale politicii macroeconomice: 1) echilibrarea prin creștere economică; 2) echilibrarea economiei prin stabilitatea prețurilor; 3) echilibrarea pieței muncii printr-o ocupare cât mai deplină a forței de muncă; 4) echilibrarea externă a economiei. Careul a fost denumit inițial „magic” și a păstrat ulterior sub acest nume deoarece, în conformitate cu opiniile laureatului de premiu Nobel în economie, Nicholas Kaldor, este practic imposibil să fie atinse în același moment cele patru obiective descrise anterior. Careul magic relevă practic și chiar accentuează conflictualitatea acestor obiective (Bezbak, Gherardi, 2000, pag. 36), cu precădere a celor legate de ocuparea cât mai deplină a forței de muncă și stabilitatea prețurilor (teoretizate în curba Phillips) sau în creșterea economică și ocuparea cât mai deplină a forței de muncă (teoretizate de legea lui Okun)” (Săvoiu, 2020). Extrase din teoria statisticii clasice, diagramele obișnuite nu sunt apte să ofere imagini de o mare vizualitate sau expresivitate a unui set de indicatori macroeconomici esențiali ai creșterii sau declinului economic. Literatura modernă expune în mod

clar și cu o preferință justificată reprezentările grafice valorificate prima dată de Nicholas Kaldor și de Lionel Stoleru, conturând ulterior arealul faimosului pătrat magic, care reușește să caracterizeze prompt orice conjunctură economică a unei țări, trimestrială, anuală și chiar multianuală. Diagramele radar clasice au capacitatea de a substitui realități și dinamici pe care le pot sintetiza vizual, dar fără să acopere și să gestioneze scale diferite pe fiecare axă, și chiar mai mult decât atât, să inverseze direcția unei axe în raport cu celelalte. Prin intersectarea celor patru puncte plasate cartezian pe fiecare din cele patru axe, în fapt patru indicatori macroeconomici, se obține o arie de interes comparativ sau cu rol de confruntare, delimitată de un patrulaterul considerat magic. În acest tip de diagramă, cu cât suprafața rezultată grafic va fi mai mare, cu atât va crește mai mult și sănătatea economică a țării pe care o descrie vizual (Larue, 2013). Cu toate aceste calități ultravizibile unele soluții grafice considerate ideale sau cele mai adecvate impun alte două schimbări profund necesare pentru veridicitatea arealului delimitat: scala ratei inflației și a șomajului trebuie inversate, pornind de la obiectivele limită de atins, respective de 0% pe fiecare axă considerate astfel cu totul specifice (figura 1).

Exemplu teoretic de careu magic ideal al unei economii cu o creștere de 5%, un sold comercial pozitiv de 3%, o inflație de 2% și un nivel al șomajului de 10%

Fig. nr.1

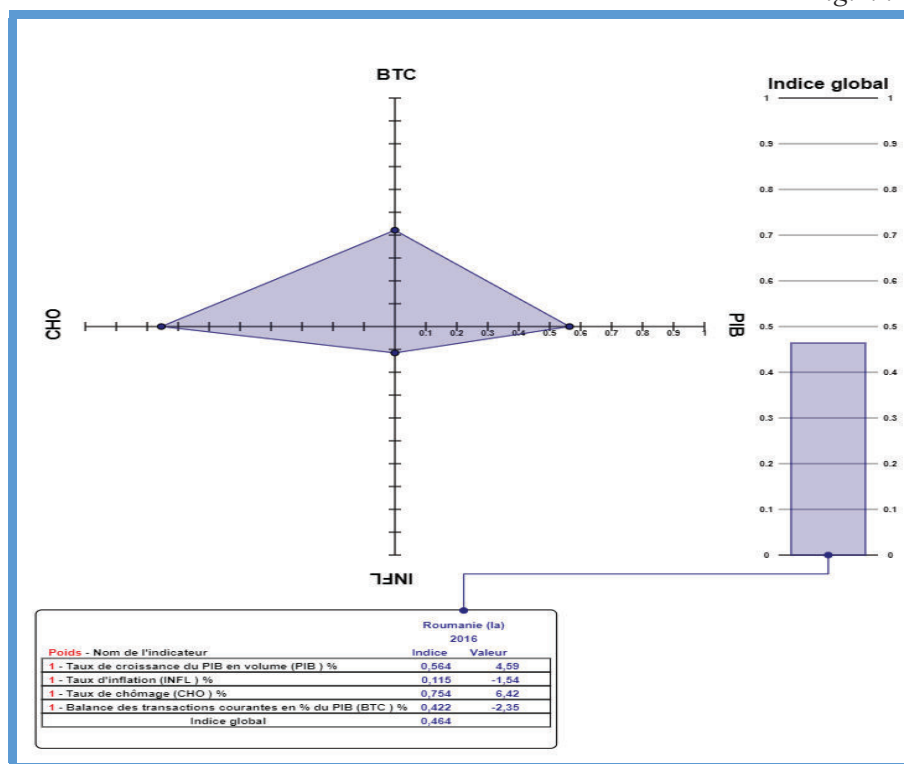

Sursa: Larue, 2013, preluat și de Săvoiu, 2020.

Optimizarea acestui patrulater magic poate continua adăugând și un indice general care se construiește cu ajutorul unor coeficienți de ponderare identici sau diferențiați care se atașează experimental graficului polar modificat și expus anterior, reprezentând în final economia României în 2016, conform indicatorilor precizați valoric sub diagrama specială realizată pe site-ul accesibil online la: <http://www.ses.ac-versailles.fr/extras/bd/radar/radar.html>

Careul magic al economiei României în 2016 (creștere economică de 4,59%, sold comercial negativ de -2,35%, deflație de -1,54% și nivel al ratei de șomaj de 6,42%)

Fig. nr. 2

Sursa: Realizat de autor cu softul disponibil on line la: <http://www.ses.ac-versailles.fr/extras/bd/radar/radar.html>

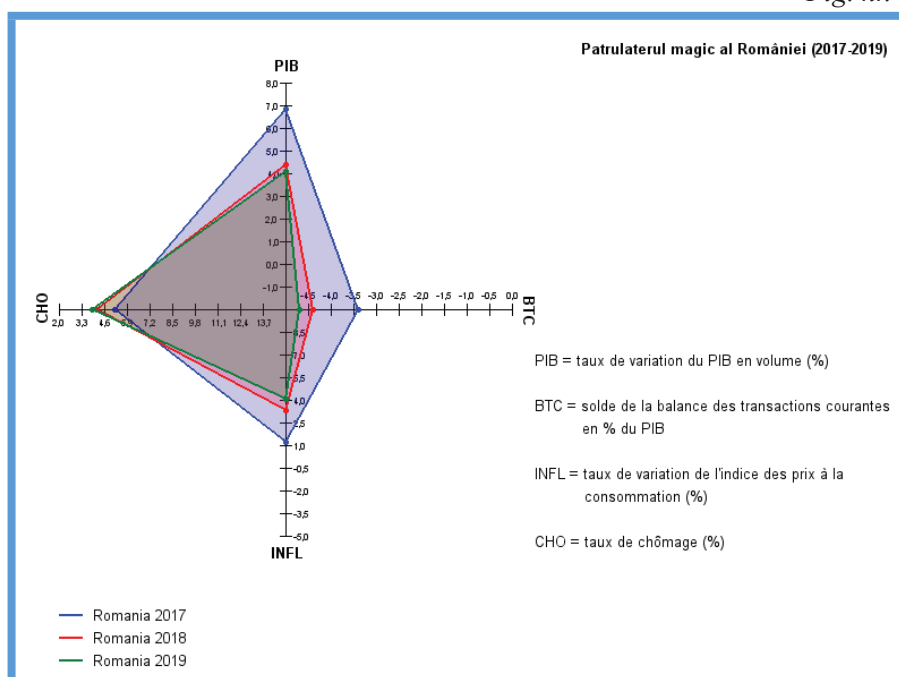
Pornind de la prognozele Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză, mai precis, de la documentul intitulat *Proгноza de iarnă 2020 sau proiecția principalilor indicatori macroeconomici 2019 – 2023*, diseminat on-line în 18 februarie 2020, din care se pot selecta ca fiind relativ veridice doar valorile pentru anul 2019, se realizează grafic un patrulater magic pentru anul încheiat. Relativitatea

veridicității este extinsă până la finele anului 2021, valorile macroindicatorilor descriși fiind considerate provizorii de către toți experții Sistemului Contabilității Naționale (datele trec din stadiul de date provizorii după 6 luni sau un an în cel de semidefinitive iar la finele a doi ani devin cu adevărat definitive).

Totuși mai apare o întrebare derivată din raționamentul expus cu totul firească: *De ce nu sunt preluate toate informațiile prospective oferite și pentru anii 2020 și 2021?* Răspunsul este unul natural dat de faptul că restul datelor anterioare pandemiei și cu referință la evenimente post pademie sunt grav afectate de erori majore, locul anticipărilor unei creșteri economice fiind luat de prospectiva unei recesiuni grave neimagineate până atunci sau cel mult anticipate la nivel redus și mai degrabă ca o recesiune tehnică limitată la numai două trimestre. Pentru a urmări evolutiv economia în patruleterul magic al României se valorifică drept reper anul 2017, comparativ cu 2018 și 2019, într-o figură comună sau într-un grafic unic (figura 3)

Involuția macroeconomică a ansamblului de politici economice, relevată de indicatorii careului magic al României în anii 2017, 2018 și 2019

Fig. nr. 3

Sursa: Realizat de autor cu ajutorul softului de dicat careului magic, disponibil on-line la : <http://www.ses.ac-versailles.fr/extras/bd/carre/carre.html>

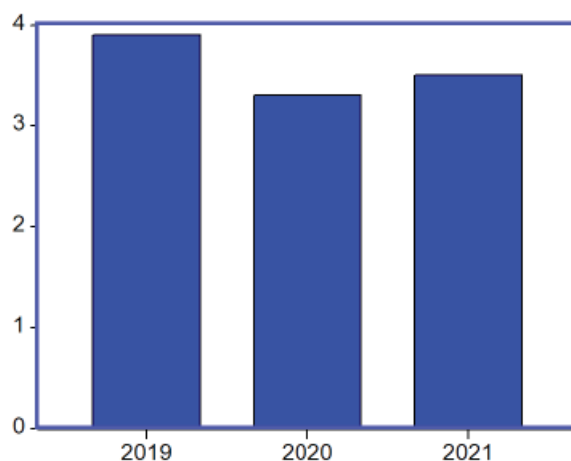
Patrulaterul magic al României pentru anul 2019, realizat după proiecțiile Comisiei Naționale de Strategie și Prognoză (CNSP), transpune în figura 3 dincolo de cel mai prost an, din ultimii trei efectiv încheiați, relevând în macroindicatori o involuție macroeconomică a ansamblului de politici ale economiei naționale (un nivel descendent al creșterii economice de 4,1%, un nivel al inflației în ascensiune peste limitele UE, ce ajunge la finele anului de 4,04%, o rată de șomaj BIM dilatăta continuu de 3,9%, și un deficit comercial în creștere al contului curent exprimat ca procent din PIB negativ de - 4,7%). Întreaga argumetație de până acum acoperă descrierea instrumental a careului magic ca instrument al statisticii macroeconomice, justifică și permite a fi înțeleasă pe deplin afirmația inițială despre anul 2019, ca despre un an economic *ușor dezechilibrat, relativ descendent față de evoluția din anii anteriori*.

Luând în calcul impactul global al pandemiei generate de virusul Covid-19, anticipat de experți ca fiind unul negativ major și deținând efecte suprapuse și involutive, dacă nu mai mari, cu siguranță mai extinse și mai intense decât cele ale recesiunii financiare mondiale din 2008, atunci proiecțiile pentru 2020 și 2021 devin sumbre, chiar **și în raport** cu noua prognoză a CNSP din aprilie 2020. După ce Guvernul României, prin vocea primului ministru a anticipat impactul recesiunii cauzate de pandemia Covid-19 în economia națională a anului 2020, ca aparținând intervalului cuprins între -1% și -3% (delimitând astfel un scenariu ultraoptimist cu probabilitate sub 1/6), Banca Mondială (BM) a extins declinul către -3,8 % (descriind un scenariu optimist cu probabilitate tot sub 1/6), Fondul Monetar Internațional a adus prognoza la -5% în 2020 (conturând un scenariu mediu cu probabilitate sub 2/6), declin urmat de o creștere economică de 3.9% în 2021. În paralel, dezechilibrul din piața muncii se va agrava, rata șomajului ajungând de la 3,9% în 2019 la 10,1 % în 2020 și apoi la 6% în 2021 (Neagu, 15.04.2020). Dacă se inferențiază comportamentul specific inerțial al economiei României, după care în contextul ultimei recesiuni deficitul real al acesteia a fost **în 2009**, de circa 40% din cel anticipat de CNSP (10 miliarde euro din 24 de miliarde anticipate) atunci nivelul așteptat pentru 2020 va fi de de circa -2% în raport cu cifra prognozată, revenind la -4,0 în 2021.

Impactul pandemiei virusului Covid-19 asupra economiei românești se va concretiza și în modificarea ascendentă a inflației de la 3,3% în 2020 la 3,5% în 2021, așa cum rezultă dintr-un studiu realizat de către Statista Research Department intitulat *Inflation rate forecast for Romania due to the coronavirus (COVID-19) outbreak from 2019 to 2021* și dedicat creșterii prețurilor sub influența pandemiei Covid-19, studiu sintetizat în graficul din figura 4, disponibil on-line la: <https://www.statista.com/statistics/1106097/covid-19-impact-inflation-rate-romania/>

Evoluția comparată a inflației în România între anii 2019 și 2021, axate pe datele oferite de Statista Research Department

Fig. nr. 4

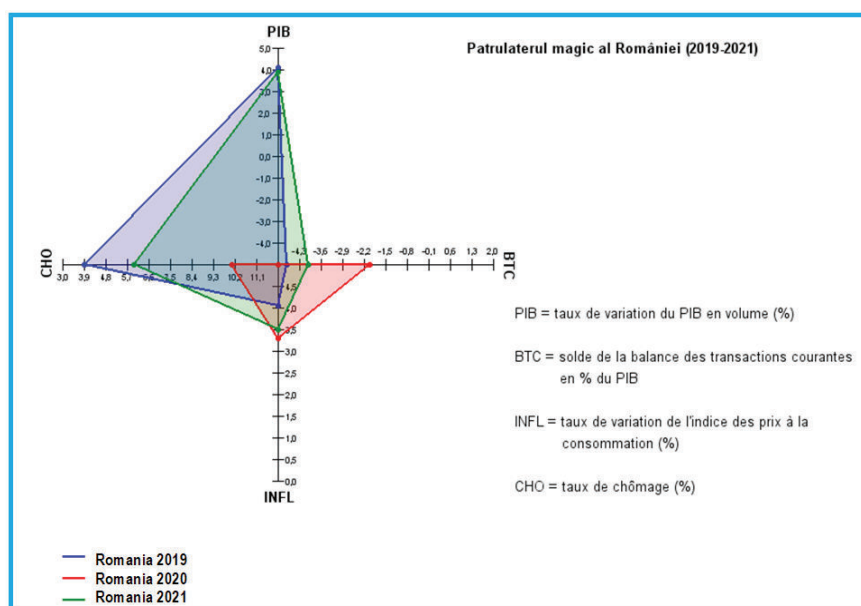

Sursa: Realizat de autor după datele disponibile on-line la: <https://www.statista.com/statistics/1106097/covid-19-impact-inflation-rate-romania/> din 24.03.2020

Reconsiderând importanța anului 2019, ca an de referință pentru a evidenția impactul negativ al recesiunii cauzate de pandemia Covid-19 în România în 2020 și 2021 (valorificând scenariul mediu cu probabilitatea plasată la 2/6), se construiește un alt patrulater magic de confruntare a anilor 2019, 2020 și 2021, tot într-o figură comună sau într-o diagram consacrată prin unicitate și adecvare (figura 5):

Oscilația macroeconomică a ansamblului de politici economice, sub impactul pandemiei Covid-19, relevată de indicatorii careului magic al României în 2020 și 2021

Fig. nr. 5

Sursa: Realizat de autor cu softul disponibil la: <http://www.ses.ac-versailles.fr/extras/bd/carre/carre.html>

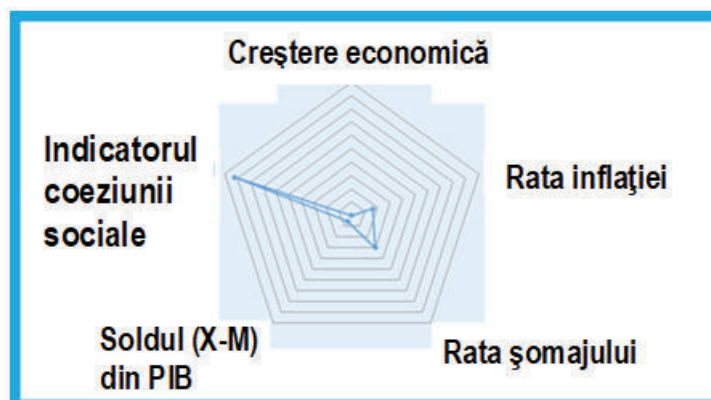
România, similar multor altor economii în plan internațional, se află în 2020, într-o recesiune tehnică mai puțin gravă (declin cuprins între - 3,8 și -1,8 % cu o probabilitate de apariție de 1/3) sau mult mai gravă (declin de - 5% cu o probabilitate de apariție tot de 1/3), cu alte cuvinte atât în primul cât și în cel de-al doilea trimestru al anului se va înregistra un trend economic descendent mai mult sau mai puțin accentuat. De această dată, cauza recesiunii nu este una nici legată de ciclicitatea economică mondială, deși au existat unele tendințe involutive spre finalul anului 2019, apărute mai clar în economia Italiei, nici financiară, așa cum s-a întâmplat în 2008, și nici pur economică în general (Săvoiu, 2013), ci este pandemia născută de virusul Covid-19, apărut în trimestrul al IV-lea al anului 2019, în Wuhan (China). Pandemia, cu origini clare și dovedite în China, a alterat profund politicile globale ale statelor lumii, prin omisiuni majore informaționale sau chiar prin erori cu un nivel recunoscut de 40% în redarea impactului, dar și prin decalajul de timp de câteva luni al declarării sale. În acest mod implicit politicile macroeconomice

ale României au fost deteriorate grav, diminuând efortul permanent al **țării noastre** de aderare ascendentă la spațiul euro și de convergență naturală în raport cu media de dezvoltare a statelor din UE (Săvoiu, *et al.*, 2017).

Completarea imaginii de ansamblu a economiei cu un element specific al echilibrului axat pe coeziunea socială, care să caracterizeze optim România ar presupune includerea unui indicator apt să descrie dezechilibrele excluziunii sociale la noi. Opțiunea este pentru un raport procentual dintre salariul minim brut și salariul mediu brut pe economie. Conform **H.G. 935/13.01.2019**, salariul minim brut pe economie a crescut în 2020 de la 2080 lei la 2230, **începând cu data** de 1 ianuarie 2020. Media salariului brut în anul 2020, conform prognozelor CNSP urmează a fi de 5405 lei ceea ce se traduce în valoarea unui indice de coeziune socială de 41,3%. Datele incluse în pentagonal macroeconomic al economiei României devin astfel cele din figura 6, surprinz#nd practice o recesiune tehnică ce se transformă într-o o certă realitate chiar în aceste luni:

Pentagonul macroeconomic al economiei României în anul 2020, sub impactul pandemiei Covid-19

Fig. nr. 6

Sursa: Realizat de autor

Din analiza indicatorilor prezentați anterior rezultă o deteriorare abruptă a economiei și a nivelului de trai al locuitorilor României, cel puțin în 2020, ca urmare a pandemiei virusului Covid-19, pe fondul aparent al creșterii coeziunii sociale, dar al unor dezechilibre majore în piața muncii și în prețuri, dar cel mai grav pe un trend al unui declin economic de minim 5% .

3. Concluzii

Imaginea patruleterului magic al economiei românești este una în care anul 2020 este contractat la un nivel greu de imaginat, chiar și prin această reprezentare grafică relevantă, dezvăluind, conform macroindicatorilor statistici anticipați, în cea mai optimistă viziune o recesiune tehnică în trimestrele I și II, mai gravă (-5%) sau mai puțin gravă (între -1,8 și -3,8%), fiecare din cele două scenarii deținând o probabilitate egală de apariție de 1/3, iar în varianta pesimistă a unor valuri succesive pandemice ale Covid-19 (deținând o probabilitate de apariție tot de 1/3), o recesiune inerțială pe parcursul a doi ani, incluzând alături de anul 2020 și anul 2021... Cea de-a doua variantă poate detalia scenarii probabilistice de tip optimist, mediu și pesimist în evaluarea anticipată a unei recesiuni prelungite și inerțiale a economiei naționale, dar pentru un astfel de demers se cere o cercetare mai amplă într-un viitor articol.

Bibliografie

1. Bezbakh, P., Gherardi, S., (2000). *Dictionnaire de l'économie de A à Z*, Paris: Editeur Larousse, p. 36.
2. Genereux, J., (2001). *Economie politică*, vol III, Editura All Beck, București.
3. Kaldor, N., (1957). A Model of Economic Growth. *The Economic Journal*, vol. 67 (268), pp. 591–624.
4. Kaldor, N., (1967). *Strategic Factors in Economic Development*, New York, Ithaca.
5. Kaldor, N., (1939). Speculation and economic stability, *The Review of Economic Studies*, vol. 7, issue 1, pp. 1-27.
6. Larue, C., (2013). *Qu'est-ce que le Carré Magique de Kaldor ? Les Yeux du Monde. fr*; disponibil on line la: <http://les-yeux-du-monde.fr/ressources/14053-quest-ce-le-carre-magique-de-kaldor>, Accesat în 1.05.2020.
7. Menger, K., (1892). *On the Origin of Money (English Translation)*, online version provided by the Monadnock Press <http://www.monadnock.net/menger/money.html>.
8. Morgenstern, O. and von Neumann J. (1947). *The Theory of Games and Economic Behavior*, Princeton: University Press.
9. Nash, J., (1950). *Equilibrium points in n-person games*, Proceedings of the National Academy of the USA, vol. 36(1), pp. 48-49.
10. Neagu, B., 2020. *IMF sees Romania economy falling 5% in 2020*, EURACTIV.ro, Apr 15, 2020, Available online la: https://www.euractiv.com/section/all/short_news/imf-sees-romania-economy-falling-5-in-2020/ Accessed on 1.05.2020
11. Săvoiu, G., (2008). The scientific way of thinking in statistics, statistical physics and quantum mechanics *Romanian Statistical Review*, no 11/ 2008, pp. S XIII pp. 1- 10.
12. Săvoiu, G., (2009). *Statistica. Mod de gândire și metode*, Editura Universitară, București.
13. Săvoiu, G., (2011). *Statistică pentru afaceri*, Editura Universitară, București.
14. Săvoiu, G., (2013). *Modelarea economico – financiară. Gândirea econometrică aplicată în domeniul financiar*, Editura Universitară, București, pag.77.

-
15. Săvoiu, G., Crăciuneanu, V., Țăicu, M., (2010). A new method of statistical analysis of markets' concentration or diversification. *Romanian Statistical Review*, Issue 2, pp. 21-27.
 16. Stancu, S., Tudorel, A., (2003). *Microeconomie. Teorie și aplicații*, Ediția a II-a, Editura ALL București.
 17. Stoleru, L., G., (1967). *L'Equilibre et la Croissance économique, Principes de macroéconomie*, Dunod, Paris.
 18. Stoleru, L., G., (1972). *Economie et Société Humaine*, Denöel, Paris.
 19. Stoleru, L., G., (1974). *Vaincre la pauvreté dans les pays riches*, Flammarion, Paris.
 20. Stoleru, L., G., (1999). *Economie, comprendre l'avenir*, Dunod, Paris.
 21. Stoleru, L., G., (2015). *Les Iris jaunes*, Éditions Anne Carrière.
 22. Walras, L., (1874). *Éléments d'Économie politique pure, ou Théorie de la Richesse sociale*, Paris: Economica, 1988. (édition compare des éditions de 1874, 1889, 1896, 1900, 1926).
 23. *Inflation rate forecast for Romania due to the coronavirus (COVID-19) outbreak from 2019 to 2021* și dedicat creșterii prețurilor sub influența pandemiei Covid-19, studio disponibil on-line la: <https://www.statista.com/statistics/1106097/covid-19-impact-inflation-rate-romania/din 24.03. 2020>
 24. *** *Proгноза principalilor indicatori macroeconomici-2020-var. preliminară. Notă*, (2020). *Contextul actual al economiei românești și impactul coronavirusului asupra principalilor indicatori macroeconomici*, CNSP, disponibil on-line la: http://www.cnp.ro/user/repository/prognoze/Contextul_actual_al_economiei_romanesti_si_impactul_coronavirusului_asupra_principalilor_indicatore_macro_economici.pdf accesat în 1.05.2020.
 25. Săvoiu, G. 2020. *Economia României în 2020, anul recesiunii tehnice cauzate de pandemia Covid-19, relevată statistic de careul magic al macroindicatorilor*, Available on – line la <https://www.upit.ro/ro/upit-pentru-comunitate>, respectiv detaliat la <https://www.upit.ro/ro/upit-pentru-comunitate/economia-romaniei-in-2020>, Accesat la 6.05.2020.